

Mgr Anna Grzelak-Rozenberg
Szczecin – ZUT

DROGA BIBLIOTEKI GŁÓWNEJ ZACHODNIOPOMORSKIEGO UNIwersYTETU TECHNOLOGICZNEGO W SZCZECINIE DO WŁASNEGO BUDYNKU

Abstract

The article shows the way from the beginning to the present structure of West Pomeranian University of Technology in Szczecin Main Library, which was organized in 2012 in its own building. Based on the several illustrations shown librarians working conditions in the both Main Libraries of the University before connecting in January 2009. It also describes a new library building, especially on the part of its functionality.

Streszczenie

W artykule pokazano drogę od początków do obecnej struktury Biblioteki Głównej Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie, czyli do zorganizowania się w 2012 roku we własnym budynku. W oparciu o liczne ilustracje ukazano warunki pracy bibliotekarzy w jednostkach bibliotecznych obu Bibliotek Głównych Uczelni przed ich połączeniem w styczniu 2009 roku. Opisano też nowy obiekt biblioteki zwłaszcza ze strony jego funkcjonalności.

Historia Biblioteki Głównej Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie wiąże się ściśle z historią dwóch uczelni: Politechniki Szczecińskiej i Akademii Rolniczej w Szczecinie. Obie uczelnie powstały w pierwszym powojennym dziesięcioleciu. W latach 1946-1955 pierwszą uczelnią w Szczecinie była Akademia Handlowa, przekształcona w 1950 roku w Wyższą Szkołę Ekonomiczną z czterema wydziałami. To ona właśnie wraz z utworzoną w 1947 roku Szkołą Inżynierską z pięcioma wydziałami dała początek Politechnice Szczecińskiej, co nastąpiło w 1955 roku. W strukturze nowej uczelni rozpoczęła funkcjonowanie Biblioteka Główna wraz z istniejącymi już na wydziałach trzema bibliotekami wydziałowymi.

Był to załączek przyszłego, jednolitego uczelnianego systemu biblioteczno-informacyjnego. Biblioteka Politechniki Szczecińskiej otrzymała pomieszczenie na parterze w budynku Wydziału Chemicznego przy ul. Pułaskiego 10, zajmując początkowo powierzchnię 328 m², osiągając docelowo w tym budynku 650 m².

W 1954 roku powstała w Szczecinie kolejna uczelnia – Wyższa Szkoła Rolnicza, w strukturze której utworzono także Bibliotekę Główną. Pierwszą siedzibę biblioteka ta miała na drugim piętrze w gmachu przy ul. Zygmunta Starego 1. Wkrótce przeniosła się do pomieszczeń na parterze budynku rektoratu uczelni przy ul. Janosika 8, gdzie zajmowała powierzchnię około 1.000 m².

Biblioteki Główne obu uczelni zlokalizowane zostały w budynkach uczelnianych kompletnie nieprzystosowanych do potrzeb bibliotecznych, bez odpowiedniego sprzętu bibliotecznego, bez etatów i bez ustalonego budżetu.

Od 1955 roku – w kolejnych dziesięcioleciach – Biblioteka Główna Politechniki Szczecińskiej oraz Biblioteka Główna Wyższej Szkoły Rolniczej funkcjonowały w swoich pierwotnych siedzibach. Pomieszczenia przyznawane na potrzeby biblioteczne w ciągu kolejnych lat poddawane były licznym adaptacjom i modernizacjom, co na krótko poprawiało warunki pracy zarówno bibliotekarzy, jak i użytkowników. Warunki te przy rosnących księgozbiorach, wzroście czytelnictwa ponad wszelkie wskaźniki krajowe oraz przy stałym doskonaleniu kadry bibliotecznej stawały się coraz trudniejsze. Władze Politechniki Szczecińskiej zaakceptowały rozbudowywany system centralnego gromadzenia i opracowania zbiorów oraz zdecentralizowane ich udostępnianie poprzez organizację kolejnych czytelni na wydziałach – wkrótce – pięciu bibliotek

wydziałowych. Wprawdzie na Politechnice Szczecińskiej powstała wówczas koncepcja budowy samodzielnego gmachu bibliotecznego, który miał powstać w sąsiedztwie budynków uczelnianych na placu pomiędzy ulicami Sikorskiego i Bohaterów Warszawy, ale niestety szybko upadła. W Wyższej Szkole Rolniczej nowoczesną organizację biblioteki – czyli tworzenie wokół Biblioteki Głównej sieci bibliotek wydziałowych – rozpoczęto w latach siedemdziesiątych XX wieku.

W 1972 roku Rada Państwa dekretem przemianowała wszystkie Wyższe Szkoły Rolnicze w Polsce na Akademie Rolnicze i w ten sposób powstała Akademia Rolnicza w Szczecinie z Biblioteką Główną, której siedziba nie uległa zmianie. W systemie biblioteczno-informacyjnym tej uczelni funkcjonowały wówczas już dwie czytelnie wydziałowe. Na Politechnice Szczecińskiej zaś rozbudowa infrastruktury wydziałowej wymusiła powstanie dalszych bibliotek na wydziałach i w budynku jednostek międzywydziałowych. Utworzona została także Biblioteka Punktu Konsultacyjnego Politechniki Szczecińskiej w Gorzowie Wlkp.

Niestety w dalszym ciągu nie uległa poprawie sytuacja lokalowa obu Bibliotek Głównych. Zajmowały one dotychczasowe, coraz ciasniejsze pomieszczenia, w okresie, gdy dynamicznie wzrastała liczba użytkowników, odwiedzin i wypożyczeń obu bibliotek.

Hall katalogowy w Bibliotece Głównej Akademii Rolniczej w Szczecinie

Oddział Informacji Naukowej w Bibliotece Głównej Politechniki Szczecińskiej

W latach 80-tych w systemie biblioteczno-informacyjnym Politechniki Szczecińskiej utworzono cztery kolejne biblioteki na wydziałach, zaś w Akademii Rolniczej kolejne dwie.

Nie można tu nie wspomnieć nazwisk bibliotekarzy, którzy od początku z wielkim zaangażowaniem tworzyli podstawy obu naszych bibliotek: Guido Reck, Józef Czerni, Alfred Ziętowski, Maria Salomea Wielopolska, Alicja Maciejewicz, Roman Habraszewski, Alfred Wielopolski, Maria Sędzimór, Stanisława Karczewska, Janina Lewandowska-Studnic. W kierownictwie obu bibliotek pamiętnie zapisali się Teresa Jasińska, Sylwia Wróblewska, Żaneta Flejterska, Tadeusz Cieślak.

W latach 90-tych ponownie powróciła koncepcja budowy gmachu dla Biblioteki Głównej Politechniki Szczecińskiej połączonego z aulą na placu przy al. Piastów, przed budynkiem jednostek międzywydziałowych. Tych planów niestety nie zrealizowano, z powodu zbyt wysokich kosztów tej inwestycji. W Bibliotece Głównej Akademii Rolniczej udało się wprawdzie w tym czasie pozyskać dodatkowe pomieszczenia na magazyny wypożyczalni, ale nie poprawiło to warunków udostępniania zbiorów w Bibliotece Głównej.

W strukturach obu bibliotek powstały natomiast kolejne biblioteki/czytelnie wydziałowe. Tym samym ułatwiony został dostęp użytkowników do zasobów bibliotecznych gromadzonych na wydziałach zwłaszcza, że budynki wydziałów zlokalizowane zostały z dala od centrum i od siedzib Bibliotek Głównych. Kierownictwo Biblioteki Głównej Politechniki Szczecińskiej powierzono w tym czasie Annie Grzelak-Rozenberg oraz Annie Łozowskiej, zaś w 2001 r. dyrektorem Biblioteki Głównej Akademii Rolniczej została Anna Nowakowska.

Z nadzieją na lepsze czasy obie Biblioteki wkraczały w XXI wiek. Uczelnie przygotowywały plany inwestycyjne, uwzględniając w nich potrzeby biblioteczne. Władze Akademii Rolniczej planowały zlokalizować samodzielny budynek Biblioteki Głównej Akademii Rolniczej na terenie ograniczonym ulicami: Słowackiego, Papieża Pawła VI i Niemierzyńską, w sąsiedztwie innych budynków uczelnianych.

Kierownictwo Politechniki Szczecińskiej, uchwałą Senatu z dn. 28.V.2007 r. przeznaczyło dotychczasową (nieczynną) siedzibę stołówki studenckiej, mieszczącą się przy ul. Ku Słońcu 140, na Bibliotekę Główną Politechniki Szczecińskiej. Uchwałą tę, będącą fundamentem utworzenia nowej siedziby Biblioteki Głównej, przyjęto do realizacji jeszcze przed połączeniem obu uczelni w Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie, co nastąpiło w styczniu 2009 roku.

Prace związane z adaptacją budynku przy ul. Ku Słońcu 140 na Bibliotekę Główną ZUT w Szczecinie rozpoczęto w drugiej połowie 2009 roku w ramach programu operacyjnego „*Infrastruktura i środowisko 2007-2013*”. Prace budowlane zakończono w drugim kwartale 2011 roku. W lipcu 2011 roku Biblioteka Główna ZUT w Szczecinie rozpoczęła nowy rozdział swojej historii w nowej (jeszcze surowej) siedzibie.

Do nowego budynku, jako pierwsze weszły portierki wraz z nowym kierownikiem obiektu, którego pieczy powierzono kolejny budynek uczelni. Rozpoczęła się trwająca do listopada 2011 roku przeprowadzka, zbiorów, wyposażenia i pracowników z kilku lokalizacji rozproszonych w Szczecinie. W sierpniu do nowych pomieszczeń przenieśli się pracownicy Oddziału Informacji Naukowej oraz przetransportowano zbiór liczący ponad 300.000 vol.

Już we wrześniu uruchomiono obsługę użytkowników w wypożyczalni, choć trwała jeszcze przeprowadzka Oddziałów Udostępniania Zbiorów. Transportowane były też zbiory norm i patentów z Ośrodka Informacji Patentowej i Normalizacyjnej. W październiku trwał montaż mebli; przeprowadzały się kolejne oddziały Gromadzenia i Opracowania Zbiorów oraz Sekcja Wypożyczeń Międzybibliotecznych.

W listopadzie nastąpił ostatni etap przeprowadzki. Na przełomie 2011/2012 roku zakończone zostały prace przygotowujące zbiory do udostępniania w wolnym dostępie

(tworzenie działów, kolekcji, przydział książek do kolekcji i paskowanie całego zasobu bibliotecznego paskami magnetycznymi).

Z końcem lutego 2012 roku obiekt został przygotowany do pełnej obsługi użytkowników – co nastąpiło 27 lutego 2012 r.

Uroczystego otwarcia Biblioteki Głównej ZUT w Szczecinie dokonał w dniu 19.06.2012 r. JM Rektor ZUT prof. Włodzimierz Kiernożycki wspólnie z dyrektorem biblioteki Anną Grzelak-Rozenberg. W uroczystości udział wzięli prorektorzy, dziekani, kierownicy jednostek organizacyjnych Uczelni. Szczególnie liczne było grono bibliotekarzy w osobach dyrektorów bibliotek lub ich przedstawicieli z Politechniki Krakowskiej, Warszawskiej, Łódzkiej, Poznańskiej, Akademii Górniczo-Hutniczej, Uniwersytetu Technologiczno- Przyrodniczego z Bydgoszczy, Wojskowej Akademii Technicznej i Uniwersytetu im. Jerzego Giedroycia w Białymstoku, dyrektorzy bibliotek tworzących Zachodniopomorskie Porozumienie Bibliotek ze Szczecina, Koszalina i Kołobrzegu; dyrektorzy z Biblioteki Uniwersyteckiej w Rostocku oraz Biblioteki Wyższej Szkoły z Neubrandenburga.

Uroczystemu otwarciu towarzyszyły wykłady „Droga Biblioteki Głównej ZUT w Szczecinie do własnego budynku” Anny Grzelak-Rozenberg, „Współpraca bibliotek naukowych Szczecina w ramach Zachodniopomorskiego Systemu Informacji Regionalnej i Naukowej: Lili Marcinkiewicz z Książnicy Pomorskiej i „Co się czyta, czyli gorące artykuły naukowe bXHot Articles” Macieja Dziubeckiego z Ex-Libris Warszawa. Licznie przybyli goście mogli zwiedzić wszystkie zakamarki nowej siedziby biblioteki, poznając pracę bibliotekarzy i nowoczesne wyposażenie, którym dysponują pracownicy i czytelnicy.

Podczas uroczystości czynne były wystawy: „Architektura eksperymentalna”, autorstwa Pawła Rubinowicza, architekta, absolwenta i pracownika ZUT oraz Przemysław Jaworskiego i Michała Piaseckiego oraz „Krajobrazy” – fotografie przygotowane przez Zespół Fotograficzny FOTOSENIOR ze Stowarzyszenia Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Szczecinie.

Prezentacja obiektu

W budynku o powierzchni 4 670 m² mieści się Wypożyczalnia i Czytelnia Główna z wolnym dostępem do 30 000 wolumenów zbioru najbardziej poczytnych książek, podręczników, czasopism; 5 stanowisk komputerowych, wysokiej jakości skanery dla użytkowników oraz 105 miejsc czytelniczych. Czytelnia częściowo nagłośniona, z możliwością odbywania spotkań i szkoleń. Informatorium, Czytelnia profesorska i Oddział Informacji Naukowej z 22 stanowiskami komputerowymi, 45 miejscami czytelnianymi oraz skanerem, stanowisko dla osób słabo widzących, a także trzy kabiny do odsłuchu zbiorów audiowizualnych z pełnym wyposażeniem sprzętowym. Ośrodek Informacji Patentowej i Normalizacyjnej posiadający Świadcstwo Stosowania Systemu

Informatorium

Magazyny

Sala wykładowa

Galeria

(fot. Urszula Ganakowska, Anna Grzelak-Rozenberg, Izabela Kłossowska, Archiwum)

Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji – SZBI oraz zapewniający dostęp do zbioru liczącego około 30.000 Polskich Norm w wersji elektronicznej oraz innych dokumentów normalizacyjnych, opisy patentowe w wersji papierowej i elektronicznej (około 350.000 egzemplarzy). Ośrodek dysponuje sześcioma stanowiskami komputerowymi i siedmioma miejscami czytelnianymi.

W nowej siedzibie jest też sala wykładowa na 60 osób wraz z pełnym wyposażeniem multimedialnym i kabiną do tłumaczeń symultanicznych. Magazyny o łącznej powierzchni 750 m² wyposażone są w regały samojezdne do przechowywania książek i czasopism o maksymalnej pojemności około 600.000 wolumenów pozycji książkowych.

System antykradzieżowy EM Classic 300 firmy Complex chroni zbiory biblioteczne zabezpieczone paskami magnetycznymi i działa przy wyjściu z Czytelni oraz wyjściu z obiektu. W obiekcie funkcjonuje ogólnodostępny Internet bezprzewodowy.

Budynek Biblioteki jest przystosowany dla osób niepełnosprawnych, w szczególności osób poruszających się na wózkach inwalidzkich (dźwig osobowy, poziome ciągi komunikacyjne, podjazdy dla osób na wózkach, wyznaczone dwa miejsca parkingowe w pobliżu jednego z wejść do budynku).

Uruchamiając Bibliotekę Główną Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie w nowym obiekcie stworzyliśmy naszym użytkownikom doskonałe warunki do pracy i nauki. Widzimy to już dziś, choć trudno jest nam jeszcze udokumentować to odpowiednimi wskaźnikami ze względu na krótki okres funkcjonowania w nowych warunkach. Głosy i opinie naszych użytkowników są bardzo pozytywne. Wszak one determinują kierunki działań bibliotekarzy.

Wieloletnia dyrektor Biblioteki Głównej Politechniki Szczecińskiej dr Teresa Jasińska zwykła używać takiej oto refleksji:

„Niezależnie od tego ile już dokonaliśmy zawsze jesteśmy na początku drogi”.

Przed nami jeszcze ogromnie dużo wyzwań, aby dostosować naszą Bibliotekę do wymogów XXI wieku i zrealizować w dużej części wizję biblioteki wirtualnej dla uniwersytetu technicznego.

Podążamy więc – już drugi rok – w budynku ... Ku Słońcu ... i ku nowej jakości w bibliotece.

Bibliografia

Biblioteka i bibliotekarze w 40-leciu Politechniki Szczecińskiej. Pamięci ludzi i zdarzeń. Sesja jubileuszowa 8.IV.1987 r. PN-PS Nr 342; Biblioteka Główna nr 2 Szczecin, 1987

Bibliotekarstwo na Pomorzu Szczecińskim 1945 – 1985. Materiały z konferencji / pod red. Teresy Jasińskiej i Władysława Michnała. Szczecin 1986

Forum Uczelniane Nr 3 (15) lipiec 2012 r. Pismo Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie

Materiały i sprawozdania własne

50 lat Akademii Rolniczej w Szczecinie: Praca zbiorowa / pod red. Lecha Pałasza. Szczecin. 2004